

Naročnina: Za tuzemstvo: z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60, za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE

St. 13.

Ljubljana, četrtek, 8. novembra 1923.

1. leto.

Glavni vzrok.

Tri velike stavke so pri nas propadle, mornarska, rudarska in železničarska. Reakcija napreduje tudi sicer na čeli črti. Postavljamo vprašanje: Kje je glavni vzrok za te poraze? Vzrokov je mnogo in vse, kar se tozadevno kje navaja, je resnično. A, ker se navaja preveč vzrokov, ostaja glavni vzrok premalo poudarjen. Zato hočemo poudariti ta glavni vzrok.

V velikih obratih bodo stavke težke, dokler bo delavstvo brez vsake politične moči. Socialne zakone nam je težko braniti, če nimamo nobene politične moči. V tem, da nima naše delavstvo danes skoro nobene politične moči, vidimo glavni vzrok naših porazov. Paralela med češko rudarsko stavko, ki se je končala z delnim uspehom in našo, — med popolnoma različnim stališčem, na katero se je postavila napram stavki češka in naša vlada, primerjanje mezdnihih bojev v prvi povojni dobi s sedanjimi, nam jasno govore:

Delavske organizacije morajo vreči svojo moč tudi na politično tehniko! One morajo postati zopet resen političen faktor!

Zato pa je treba edinstva in politične resnosti. Nas, ki zastavljamo v tej smeri svoje sile se blati. Mi pa ostajamo mirni, ker vemo, da je nemogoče, da bi ostala neopazena razlika med našim delom in med delom tistih, ki blati.

V sredi najhujšega komunističnega navala je leta 1920 socialistično delavstvo znalo pokazati imponujočo politično moč. Kako pa je bilo leta 1923, potem ko so prišli proroki, ki jim je neskončno cepljenje proletarijata edina politična umetnost? Ali se niste vi v rdeči Mežiški dolini in drugod od jeze jokali, ko ste izpolnili svojo socialistično dolžnost do zadnjega moža — a je bilo vse to zastoj? Tudi nam je bilo

težko in dejali smo sami pri sebi: Do tega ne sme priti nikdar več.

Zapomnite si vi vsi, ki čitate dan za dnem napade na vse one, ki si upajo glasno povedati, da se mora vrniti delavstvo zopet do politike edinstva in politične resnosti: vse to je zato, ker pravijo ti sodrugi enako kot vi vsi: do tega ne sme priti nikdar več!

Včeraj še najboljši socialisti — so danes v očeh nekaterih izdajalci, ako se drznejo izgovoriti z vso odločnostjo be sedo, ki so je vsa proletarska srca polna: do tega ne sme priti nikdar več! Politika, ki je vodila v katastrofo leta 1923 mora ostati za veke mrtva.

Zakaj, ta katastrofa je glavni krivec vseh težkih nesreč, ki zadevajo delavstvo. Že se obrača reakcija z odkrito drznostjo proti vsem socialnim pridobitvam povojnih let. Zveza industrijcev je poslala vladi resolucijo, ki zahteva revizijo zakona o zaščiti delavcev, odpravo delavskih zaupnikov, odpravo osemurnega delavnika, poslabšanje delavskega zavarovanja!

O vsem tem pa danes en del takozvanega delavskega časopisja nima prostora pisati. On ne napada in ne blati tistih, ki prihajajo, kakor razbojniki, da ugrabijo delavstvu še tisti košček pravice, ki si ga je v povojnih letih pridobilo. O, za to ta tisk nima ne prostora, ne časa! On mora blatiti tiste, ki so pomagali najodličneje, da so se ti zakoni izvojevali — samo zato, ker pravijo, da je politike dlakocepstva in cepljenja v slovenskem delavskem pokretu dovolj.

To je glavni vzrok za vse napade, proti mnogim, ki delajo najpoštenjevalneje v delavskem pokretu. To stanje delavskega pokreta in dejstvo da delavstvo take napade tako dolgo dopušča, pa je obenem glavni vzrok — za njegovo politično in socialno propadanje.

Kdaj bo spregledal to še slepec in kdaj bo mera polna?

rovnihih pogodbah izpolnjujejo, v Jugoslaviji se ne izpolnjujejo.

Kako pa poroča o tem naša država Mednarodnemu uradu?

Naša država je sporočila Mednarodnemu uradu dela, da so v Jugoslaviji najvažnejše izmed Washingtonskih konvencij že izvedene, čeprav se te konvencije v celoti še niso potrdile. Tako zakon o osemurnem delovnem času; o pobijanju brezposelnosti; o zaščiti žen ob porodu; o zabranitvi ženskega dela po noči; o zabranitvi zaposlitve mladoletnih; o zabranitvi nočnega dela otrok.

Delavski zastopnik na Mednarodni konferenci s. Vladimir Pfeifer je pojasnil, da tudi to poročilo naše vlade ne odgovarja resnici.

Najprej je ugotovil, da se konvencije pri nas res niso potrdile in da se tudi parlamentu niso predložile. Pri nas je sprejel parlament le zakon o zaščiti delavcev, ki regulira po svoje vprašanje osemurnega delavnika, vprašanje nedeljskega počitka, vprašanje zaščite žen in otrok, nočnega dela, delavskih posredovalnic, volitev in delovanje delavskih zaupnikov, svobode strokovnega organiziranja itd. — a ta zakon se dejansko ne izvaja. Kot primer je naš delavski delegat navedel, da vlada volitev delavskih zaupnikov ne priznava, »dokler se ne izdela pravilnik«, — na kojega čaka delavstvo zamaženo že en in pol leta. Tudi določbe o nedeljskem počitku, osemurnem delovnem času, zabranitvi nočnega dela se dejansko ne izvršujejo, ker ni pravilnika, ki ga vlada zopet nima časa izdelati. Tako veljajo v kljub zakonu o zaščiti delavcev pri nas dejansko stari avstrijski in madžarski in predvojni srbski zakoni naprej. Jugoslavija je dežela, kjer ostajajo socialni zakoni — le na papirju. Klasičen primer za protidelavski in proti socialni duh naše vlade je dejstvo, da se pripravila naša vlada na to, da ukine ministrstvo socialne politike in predkaže njegove agende — ministrstvu policije, — seve iz razlogov varčevanja ki ga pa pri drugih panogah uprave ni opaziti. Omenil je tudi, da je svoboda strokovnega organiziranja v naših državnih podjetjih enaka ničli. Z ozirom na vse to je predlagal, da se sprejme sledeča resolucija:

Pretresajoč poročilo ravnatelja Mednarodnega urada dela se ugotavlja na podlagi pojasnil delavskega predstavnika kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev:

1. Da se kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev ne nahaja med onimi 109 evropskimi in izvenevropskimi državami, ki so ratificirale v smislu mirovnih pogodb konvencije, ki so bile osvojene na raznih prejšnjih konferencah dela,

ozir. ki so jih predložile v ratifikacijo svojim zakonodajnim skupščinam.

2. Da pa sledi iz poročila direktorja Mednarodnega urada dela, da so na podlagi posebnega zakona v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev določbe Washingtonskih (od 1. 1919) konvencij provedene.

3. Da izhaja na drugi strani iz pojasnila delavskega predstavnika kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da tak zakon res obstoja, da pa se ne izvaja in da je vsled tega na poročilih vlade sioneča ugotovitev, da se v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev Washingtonske konvencije izvajajo, nerresnično.

4. Iz tega razloga se pooblašča Upravni odbor Mednarodnega urada dela, da prevzame vse korake, ki so predvideni v mirovnih pogodbah, da bi se ustvarila tako na eni strani jasna situacija in da bi se dvignila na drugi strani veljavnost teh konvencij.

5. O svojih opažanjih v tem pogledu ima poročati Upravni svet Mednarodnega urada dela naslednji Mednarodni konferenci dela.

Kaj je odgovoril na to vladni zastopnik Kraljevine SHS.

Vladni zastopnik Kraljevine SHS je na to odgovoril:

Da je vlada Washingtonske konvencije v predpisanem roku sicer Narodni skupščini predložila, da jih pa ta ni uveljavila, ker ima preveč zakonodajnega dela.

Nadalje je trdil, da se pri nas zakon o zaščiti delavcev — najgrobeje izvaja. Povzpel se je celo do trditve, da nudi naš zakon o zaščiti delavcev več, nego Washingtonske konvencije.

S tem je seveda uveril celo konferenco o istinitosti svojih ostalih izjav. Tako se je završila razprava o tem predmetu. Drugi dan pa je omenil ravnatelj Mednarodnega urada ozirajoč se med drugim gotovo tudi na ta predlog, naslednje:

Mednarodni urad je samo toplomer, ki kaže socialni čut posameznih držav. On ne more kazati tam toplote, kjer je ni. On ima toliko moči, kolikor mu je dajo njegovi člani — posamezne države.

A one mu bodo dale toliko moči, v kolikor jih bodo delojemalske organizacije posameznih držav na to prisilile. Te organizacije naj pritisnejo na svoje vlade, da izpolnijo svoje mednarodne obveze. S tem bo vzrasel tudi ugled Mednarodnega urada dela. *Delojemalske organizacije Jugoslavije* se bodo po tem navodilu ravnale. In če se bo njih glas dalje omalovaževal, bodo vsaj za to skrbele, da bo kazal mednarodni termometer vključ vsem olupševalnim poskusom resnico.

Iz V. Mednarodne konference dela.

Kaj so Mednarodne konference dela?

V vse mirovne pogodbe, ki urejujejo mednarodne razmere po svetovni vojni je sprejeto tudi poglavje o mednarodni zaščiti dela.

V smislu tega poglavja so stopile vse države, ki so članice Zveze narodov v mednarodno zajednico, ki se zavezuje uravnavati delovna razmerja v svojem področju v smislu medsebojnih dogovorov.

Organi te zajednice so:

Mednarodne konference zastopnikov včlanjenih držav in mednarodni urad dela.

Konference se vršijo po potrebi, najmanj pa po enkrat na leto. Na te konference pošlje vsaka včlanjena država po štiri zastopnike. Izmed teh imenuje dva zastopnika vlada, po enega pa organizaciji podjetnikov in delavcev.

Te konference volijo vsaka tri leta upravni svet mednarodnega urada dela. V ta upravni svet je voliti 12 zastopnikov včlanjenih držav, po šest zastopnikov podjetnikov in po šest zastopnikov delavcev.

Upravni svet imenuje ravnatelja Mednarodnega urada dela.

Mednarodne konference dela imajo pravico sklepati o tem, kateri mednarodni ukrepi so v zaščito dela potrebni. Ti ukrepi imajo lahko obliko predlogov, s katerimi svetuje konferenca včlanjenim državam, naj uredijo delovne razmere v njihovem področju v predlaganem smislu potom svojih zakonov, ali pa obliko mednarodnih dogovorov, ki jih morajo posamezne države le potrditi (ratificirati) ali ne, ne morajo jih pa spreminjati.

Vsaka včlanjena država se zavezuje uzakoniti predloge in dogovore med-

narodnih konferenc dela najpozneje 18 mescev potem, ko so bile sprejete.

Kaj so Washingtonske konvencije.

Prva mednarodna konferenca dela se je vršila leta 1919 v Washingtonu. Ta konferenca je sprejela 6 predlogov in 6 konvencij.

Konvencije urejujejo: Izvedbo osemurnega delovnika, sredstva proti brezposelnosti in njenim posledicam, zaščito ženskih delavk zlasti ob porodu, pri nočnem delu in zdravju škodljivih delih, zaposlitev otrok, prepoved nočnega dela obrtnih delavk in o prepovedi uporabe belega fosforja za izdelovanje vžigalic.

Ravnokar se je vršila peta Mednarodna konferenca dela.

Najzanimivejši del te konference je bil pregled čez dosedaj dovršeno delo. Iz tega pregleda vidimo, da naša država tudi na tem polju ne sledi običnemu razvoju.

Koliko držav je Washingtonske konvencije potrdilo?

Iz izvestja ravnateljstva Mednarodnega urada dela sledi, da je prijavilo pritrditev Washingtonskih konvencij 86 držav.

Daljših 23 držav je te konvencije potrdilo, a potrditve Mednarodnemu uradu še ni prijavilo. Skupaj je odobrilo konvencije torej 109 držav.

V 127 nadaljnjih državah pa so predložene konvencije zakonodajnim skupščinam v odobritev.

Ali je Jugoslavija med njimi?

Jugoslavije ni med državami, ki bi potrdile konvencije v celoti.

V 109. državah sveta se torej obveznosti, ki so jih prevzele države v mi-

Zatočišče monarhizma.

Jugoslavija je postala središče monarhizma in reakcije.

To se ne vidi samo po vedno pogostejših obiskih raznih kronan in nekronan glav, kraljev, kraljic, princev in princesinj, ki se počutijo v našem militarističnem Beogradu očividno zelo dobro, ampak tudi na drugih pojavih.

Tako smo čitali te dni, da se je naš poslanik v Atenah, gospod Balugđić na najnenavadnejši način vmešaval v grške notranje razmere s tem, da je izjavil, da bi pomenila zmaga grške republiške stranke in odstavitve grške dinastije resno ohladitev dobrega razmerja, ki vlada med našo državo in Grčijo.

Komu je to povedal? Zastopnikom republiške smeri v Grški, ki simpatizira z bivšim grškim državnikom Venizelosom, ki je stal ob uri nevarnosti na strani naše države. In za koga se je s to izjavo zavzel? Za grško dinastijo, med katerimi so bili izraziti agenti Viljemove politike.

Sedaj je prišlo pa par porok vmes, — in grška monarhija je postala za našo kraljevino velika pridobitev, za katero se sme naš poslanik demonstrativno izpostavljati.

Jačenje in učvrščevanje monarhizma in militarizma v Jugoslaviji je znak okrepitve reakcije in eksploatacije ljudstva v Jugoslaviji in na Balkanu. Militarizem in monarhizem bo pridobival vedno večji vpliv na življenje in socialni razvoj. S tem se spravlja v nevarnost svoboda in demokracija, ki je neobhoden predpogoj za miren in pravičen razvoj družbe.

Socialistična stranka Jugoslavije protestira odločno proti temu monarhističnemu-reakcionarnemu kurzu v naši državi in poziva jugoslovensko delavstvo da okrepi svoje strokovne in politične organizacije, da se duhovno dvigne in pripravi za sedanje in bodoče borbe.

Da pa bodo imele te borbe uspeh, se je treba na nje sistematično pripraviti.

Konferenca železničarskega delavskega osebja.

Z namenom, da se izgradi enotno mišljenje in da se postavijo zahteve glede navedbe, ki naj bi regulirala odnose in položaj delavskega osebja, zaposlenega po železniških delavnicah, katero je minister s obzira na opolnomočenje izdati, je sklical Savez železničarjev Jugoslavije v Zagrebu za dan 4. novembra t. l. v Zagreb konferenco delegatov delavskega osebja.

V ta namen in zato, da bi delavske skupine v poedinah mestih bile predhodno obveščene o mišljenju uprave Saveza je izdelal Savez kratek in jasen osnutek, po katerem bi se imeli regulirati odnosi

delavskega osebja na železnicah. Osnova predvideva: sprejem v službo in stalnost, delavni čas, nadurno delo, dopuste, plače, priznanje delavskih zaupnikov in njihove funkcije; pravico do organiziranja (v smislu zakona o zaščiti delavcev), penzijski fond, prestanek poslovnih odnosov in disciplinarno sodišče.

Kakor se iz tega vidi, vrši Savez železničarjev neutrudno nalogo, ki jo ima prava strokovna organizacija železničarjev. On skuša seznaniti merodajne faktore — o pravem času — z delavskim stališčem.

Politični pregled.

NOTRANJA POLITIKA.

Slovenija.

V zadnji številki smo poročali o časnikarskem boju med Zerjavovci in klerikalci o tem, kdo je sprejel leta 1919. sklicanje slovenskega deželne zbora in smo omenili, da prinaša organ bivšega socialista Prepeluha v tej stvari »razkritja«, ki so sicer vsem znane stvari, ki pa so za nas zato važne, ker ne more tudi g. Prepeluh, čeprav je danes najhujši sovražnik socialistov, ničesar drugega povedati, kakor to, da je samo socialno demokratična stranka v letu 1919. bila tista, ki je z vso silo delala na tem, da se skliče slovenski deželni zbor. Želeli si ga sicer nismo zato, da bi dobili par novih slovenskih »ekscelenc«, ampak zato, da bi imeli kontrolo nad takratno upravo in zato, da bi zagotovili Sloveniji samoupravo. Že takrat se je videla centralistična upravna tendenca beograjske vlade, katere podpredsednik in pozneje tudi minister je bil g. dr. Korošec, današnji avtonomistični obertiger. Takrat, gospodje tigri, je bil čas, da bi se via facti izvedla samouprava Slovenije: ali vi tega niste hoteli, ker ste sedeli na mehkih vladnih stolčkih, danes pa hočete avtonomijo, da s tem geslom držite skupaj svoje volilce, ki bi vam sicer že davno ušli.

BEograd.

Vlada je razvrstila državne uradnike in uslužbence po novi službeni pramati in v nove kategorije (razrede) in izzvala s svojo tozadevno naredbo burjo nezadovoljnosti med uradništvom in ostalimi državnimi uslužbenci. Poleg beraške plače jim je vlada naklonila še to razvrstitev kot nagrado za njihovo »lojalno« zadržanje, da moledujejo za kruh, ko bi imeli pravico zahtevati ga. Skupščina je na počinicah, da ima vlada mir. Delata samo finančni odbor, ki pregleduje proračun za leto 1923-24 in zakonodajni odbor, ki se bavi s sodnimi zakoni.

Smrt Stojana Protića. V nedeljo je umrl v 67. letu starosti Stojan M. Protić, bivši ministrski predsednik, novinar in dolgoletni minister in poslanec, eden od najizrazitejših predstavnikov radikalne stranke. On je bil eden od

onega malega števila poštenih in nesebičnih meščanskih politikov in državnikov, ki so umrli siromašni, akoravno bi bili mogli postati bogati, v nasprotju z mlajšimi strankinimi pristaši, kojih prva skrb je, kadar se povzpenejo na ministrsko stolicu, da si »pridob« po nekoliko milijonov premoženja. Stojan Protić se je izkazal tudi v naši novi kraljevini kot eden najdalekovidnejših državnikov, ki je skušal dati državi obliko, v kateri bi našle centralistične in avtonomistične težnje svojo sredo. Stojan Protić s svojimi načrti ni uspel, a pokazal se je tudi ob tej priliki celega moža. Ideji na ljubo je žrtvoval političen uspeh in dolgoletna prijateljstva in umrl zapuščen od lastne stranke.

ZUNANJE-POLITIČNI PREGLED.

NAŠA KR. VLADA IN GRŠKA.

Grki so se naveličali svojega kralja in cele sedaj vladajoče dinastije ter so imeli najresnejši namen, da celo familio pošljejo v penzijo. Človek bi mislil, da Grki sami vedo, kaj je za nje najboljša. Toda, da temu ni tako, smo se pretekli dnevi prepričali. Cela Jugoslavija je namreč prišla do prepričanja, da bi odstavitve grškega kralja, ki je — mimo grede omenjeno — v svaštvu z našo kraljevsko familio, bila v silovito škodo Grkov. In zato je naša kraljevska (ali kraljeva?) vlada hitro v Atenah izjavila, da je vseh nas Jugoslovanov globoko globoko prepričanje, da je kralj za Grke edina rešitev in spas in naš poslanik je poleg tega še malo s sabljo zarožljaj. Pomagali pa so mu še Francozi in Angleži. Grki so se seveda dali prepričati in izjavili, da hočejo v svojo korist še nadalje ostati zvesti Nj. Veličanstvu, kralju po milosti božji. In mi pravimo prav so imeli: to je tudi v našo korist. Kdo ve, če ne bi morala Jugoslavija rediti kraljevske izgnance iz Grčije? Grška kraljica, mati Zofija se je že oni dan repenčila po Beogradu, čeprav je bila beograjska javnost — celo monarhistična — ogorčena nad tem pojavom. Ta Zofija je namreč za časa svetovne vojne kot grška kraljica in sestra nemškega Viljama, špijoničala za Nemce in se imajo Srbi za svoj tragičen umik čez Albano zahvaliti samo njej!

BULGARIJA.

Neki atentatorji so napadli v Zofiji jugoslanskega vojnege atašeja in ga ranili. To je seveda norost in zločin, za katerega so odgovorni storilci. Mi pa smo takoj zarožljali s sabljo in zahtevamo od Bolgarske za dejanje nekaterih prenapetežev zadoščenje. In kaj bo, če ga ne dobimo? Ali se bomo šli vojske?

Kongres avstr. soc. demokratične stranke se vrši 14.—17. t. m. na Dunaju v delavskem domu v Ottakringu. Na dnevnem redu so poleg običajnih točk tudi poročila o političnem položaju in nalogah socialne demokracije; o starostnem, invalidskem zavarovanju, o socialistični (hamburški) delavski internacionali in volitve strankinega načelnika.

NEMČIJA.

V Nemčiji se je zgodilo to, kar se je moralo zgoditi. »Velika koalicija« strank, v kateri so bili tudi socialni demokrati, je razbita, ker so vsi 3 socialistični ministri na podlagi skoraj soglasnega sklepa poslaniškega kluba iz vlade izstopili.

Ko je Cunova vlada, v kateri ni bilo socialistov, v avgustu vsled svoje zavožene porurske in finančne politike morala odstopiti, se je sestavila »velika koalicija« strank, v katero so stopili tudi socialni demokrati pred vsem zato, da se likvidira porursko vprašanje in reši država in ž njo delavstvo iz grozeče katastrofe. Finančni strokovnjak s. Hilferding je prevzel med drugimi portfelj finančnega ministra in čakal ugodne prilike, da likvidira predsednik vlade Stresemann (nem. ljud. stranka) porurski konflikt. Toda vsled odpora nemških velekapitalistov, ki so hoteli obvarovati svoje žepe in vsled intrig desničarskih reakcionarnih strank, se načrt ni posrečil, zamudil se je pravi trenutek za rešitev Nemčije iz popolnega razsula. Stresemannov prvi kabinet je odstopil, nastopil je drugi njegov kabinet, sicer brez Hilferdinga, a vseeno s 3 ministri. Parlament je tem kabinetu dal izvanredna polnomočja: socialisti so napravili svoj poslednji poskus, poslednjega žrtev, da bi obvaroval Nemčijo pred propadom in razpadom. Ali kapitalistična in nacionalistična nemška reakcionarna buržuazija je kakor zbesnela: Bavarska se je »marksistični« berlinski vladi uprla in Stresemann ni hotel ali pa ni mogel Bavarsko prisiliti, da se drži ustave. Ko pa je rdeča Saksonska izvolila socialistično-komunistično vlado, je pa isti Stresemann takoj našel plehki izgovor, da je državno brambo poslal, ki je iztirala z vlade delavsko vlado. Jasno je, da si take provokacije

socialisti niso dali dopasti: zahtevali so, da se izjemno stanje v Nemčiji ukine in Bavarska pokliče k pokorščini — ali pa, da izstopijo iz vlade. Meščanske stranke iz koalicije, ki mislijo, da jim je izstradani in brezposelni menški delavec postal že nenevaren, so zahtevo socialistov odbile in »velika koalicija« je — bila.

Nam je od daleč težko ocenjevati taktiko in politiko nemških socialistov. Zdi se nam pa vendar, da je bil že skrajni čas, da so nemški socialisti likvidirali s kooperacijo z meščanskimi strankami. Interes delavskega razreda je nad interesom meščanske države in interes delavskega razreda je v danem trenutku njegova enotnost pod socialistično zastavo. Če bi socialisti vstajali v vladi, bi se delavstvo uprlo, tako pa je enotnost pokreta obvarovana. Kaj pride sedaj v Nemčiji, tega nihče ne ve. Morda, ali skoro verjetno, reakcionarna diktatura, katere posledice so nedogledne. Delavstvu te posledice sicer ne morejo biti egalne; ali če bo enotno jih bo lažje nadvladalo, kakor pa razbito. Reakcija strnjanih delavskih vrst ne bo mogla zlomiti, čeprav jih bo morda začasno pritiskala k tlom. Če pa pride do revolucije delavskih mas, pa je samo v enotnosti garancija zmage!

POLJSKA.

Poljska republika, ki ima fašistovsko navdahnjeno vlado, ječi pod jarmom reakcije. V celi državi vlada generalni štrajk delavstva, vlada ga poskuša zlomiti in razbiti delavske organizacije. Boljševiška vlada v Rusiji pa čaka trenutka, da napravi čez Poljsko most ki naj vodi rdečo armado v Nemčijo in preko nje v zapadno Evropo . . .

FRANCOSKA.

Vlada se bavi z načrtom znižanja števila poslanskih mandatov za nov parlament. Francoski parlament šteje nad 600 poslancev in je — korupcija celo za Francosko preveč. Vlada hoče znižati število poslancev za kakih 120.

Na dnevnem redu zunanje francoske politike pa viši nerešeno reparacijsko vprašanje Nemčije. Angleži in Amerikanci — in vsi pametni ljudje — apelirajo na Francijo, da naj ne tira s svojimi brezmiselnimi zahtevami Evropo na rob gospodarskega prepada. Toda zastopnik francoskega velekapitala na stolcu minist. predsednika, mogočni Poincaré pa vstraja na svoji trdoglavosti in noče o kaki pravični rešitvi reparacijskega problema ničesar čuti!

GRŠKA.

Grki so hoteli poslati svojega kralja v penzijo, kar pa je Jugoslavija s Francijo preprečila. O tem pišemo na drugem mestu.

Dnevne vesti.

LJUBLJANSKO OKROŽJE.

Napad ljubljanske skupščine Zveze industrijcev na socialne pridobitve delavstva.

Zveza industrijcev je sprejela na svoji glavni skupščini v Ljubljani med

drugim tudi sledeče resolucije:

Socialna zakonodaja in socialno zavarovanje: 1. Zahteva se revizija zakona o zaščiti delavcev, zakona o inšpekciji dela in zakona o zavarovanju delavcev, in to sporazumno z ministrst-

Štatut

Socialistične stranke Jugoslavije.

Čl. 37. Kongresa se imajo pravico udeležiti:

a) Delegati krajevnih strankinih organizacij, izbrani na krajevnih zborovanjih. Vsaka organizacija do 100 članov ima pravico do enega delegata in na vsakih daljnih 100 članov še po enega.

Ostanek od najmanj 60 članov daje pravico še na enega delegata več. Delegat more biti na kongresu samo tak član, ki je v stranki najmanj eno leto. Število delegatov se računa po povprečnem številu članov krajevnih organizacij, za koje je plačala za poslednje 3 mesece določeno svoto preko svoje oblastne organizacije izvrševalnemu odboru stranke. Stroške za potne stroške delegatov nosijo organizacije same;

b) člani Izvrševalnega odbora stranke in finančne kontrole;

c) eden predstavnik strankine parlamentarne skupine. Ostali člani parlamentarnega kluba morejo sodelovati, ako niso delegati na kongresu le s posvetovalnim glasom;

d) po eden predstavnik redakcij strankinih organov;

e) eden predstavnik tajništva socialistične ženske organizacije;

f) eden predstavnik Zveze socialistične omladine.

Čl. 38. Radi pravičnega poslovanja kongresa ima izdelati slednji pravilnik o svojem poslovanju, v katerem bodo predvideni, radi lažjega poslovanja tudi odseki za poedine vrste kongresovih poslov.

Čl. 39. Ena organizacija more poslati na kongres tudi manjše število delegatov, kakor jej pripada po čl. 37. točka a). V tem slučaju pa imajo ti delegati pravico na ono število kongresnih glasov, kolikor bi jih imeli vsi delegati dotične organizacije. Ali v pooblastilu, ki ga prinesejo ti delegati se mora izrecno naglasiti, koliko glasov zastopa poedini delegat.

Ravno tako morejo poslati dve ali več organizacij iz ene oblasti skupnega delegata iz svoje sredine, ki ima v tem slučaju pravico na ono število glasov, kolikor bi jih imele te organizacije na podlagi skupnega števila članov.

Čl. 40. Na kongresu se glasuje pri sklepanju o manj važnih vprašanjih z dviganjem rok, vstajanjem ali na sličen način. Pri vseh važnejših sklepih, kadar zahtevajo to delegati, ki zastopajo najmanj eno petino kongresnih glasov v razmerju moči organizacij, ki so jih poslale, se bo glasovalo po številu kongresnih glasov po čl. 30 štatuta.

Čl. 41. Kongres otvori Izvrševalni odbor in do izvolitve stalnega predsedništva predseduje kongresu predsednik Izvrševalnega odbora stranke.

Razven tega izbira kongres tri člane v odbor za ugotovitev dnevnega reda. Takoj po svoji otvoritvi izbira kongres iz svoje sredine 5 članov o odbor za pregled in overovanje pooblastil.

Čl. 42. Po izvršeni verifikaciji pooblastil se konstituira kongres iz svoje sredine s tem, da izvoli 3 predsednike in najmanj 5 tajnikov.

Čl. 43. Edino kongres ima pravico menjati program, odrejevati taktiko in dajati direktivo za vse akcije, koje se tičejo celokupnega strankinega življenja ali posegajo vsled svoje važnosti globlje v politično in gospodarsko življenje države. On sklepa o poročilih Izvrševalnega odbora in strankinih poslancev, izbira Izvrševalni odbor in finančno kontrolo.

Čl. 44. V slučaju nuje potrebe more strankin Izvrševalni odbor ali sam ali na predlog ene tretjine strankinih organizacij sklicati izredni kongres.

Poziv na kongres z začasnim dnevnim redom se mora objaviti najmanj 20 dni poprej. Za njegovo konstituiranje in za delo veljajo odredbe, ki veljajo za redni kongres.

11. Denarna sredstva.

Čl. 45. Člani stranke plačajo pri svojih krajevnih organizacijah in poverjenih pri vpisu vpisnino v znesku 3 dinarjev, dalje člansko knjigo in redno mesečno članarino. Ta članarina znaša 2 in pol dinarja, 5, 10, 20 in 30 dinarjev na mesec, kakoršni so dohodki članov.

Od članarine pripada za centralno strankino blagajno po en dinar mesečno od vsakega člana.

Čl. 46. Oblastne skupščine predpisujejo, kako naj se deli članarina po od bitku pol dinarja za centralno strankino blagajno med oblastne, okrožne in krajeve strankine blagajne. Celokupna članarina ne more biti manjša nego 2 in pol dinarja mesečno.

Čl. 47. Izvrševalni odbor stranke edini ima pravico izdajati članske knjige ali karte in znamke za celo stranko in jih izdajati oblastnim upravam. Mesečna članarina se more plačevati samo v teh znamkah.

Izvrševalni odbor jemlje pri izdajanju teh znamk oblastnim upravam v na prejšnjem en dinar od vsake znamke na račun onega dela članarine, ki pripada centralni strankini blagajni v smislu čl. 45 štatuta.

Dalje prihodnjič.

vom trgovine in industrije ter ob sodelovanju gospodarskih korporacij. 2. Predvsem se zahteva izprememba določil zakona o zaščiti delavcev o delovnem času v industrijskih podjetjih: Določiti naj se 8-urni delovni čas le za one industrijske obrate, kjer to zahteva značaj obrata z ozirom na težke delovne pogoje, dočim naj velja za ostale 9-urni delovnik, izvenzem sezonska podjetja, v kojih je delovni čas že po sedanjem zakonu in po značaju posla neomejen. Dopolni naj se primerno podaljšanje delovnega časa v sporazumu z delavstvom, pri čemur mora biti merodajna navadna večina delavstva dotičnega obrata. Odločno se protestira proti sedanjim omejitvi svobode dela.

3. Neznosna bremena iz naslova socialnega zavarovanja naj se ublažijo. Zahteva se znižanje prispevne tarife za bolniško in nezgodno zavarovanje. Tako znižanje naj se omogoči z zmanjšanjem upravnih stroškov zavarovalnih zavodov ter z uzakonjenjem določil, ki znižajo previsoke porodniške dajatve. Tako naj se zlasti prispevek za bolniško zavarovanje zniža s 1. januarjem 1924. na 4 odst. 4. Zahteva se preureditev pokojninskega zavarovanja nameščenec in naj se k temu zavarovanju pridruži bolniško in nezgodno zavarovanje nameščenec, ki naj se izloči iz splošnega zavarovanja delavcev. Zavarovanje nameščenec naj se obvaruje pred rizikom labilne valute in naj se v takem kombinira sistem kapitalnega kritja z nakladnim sistemom. 5. Iz Delavske zbornice se naj izloči nameščenci in duševni delavci sploh in naj se za te ustvari posebno avtonomno zastopstvo.

Na drugem mestu poročamo, da je naša socialna zakonodaja le nezadostno nadomestilo za to, kar se je naša država svojemu delavstvu po mirovnih pogodbah zavezala dati.

Vlada je izvedbo tudi tega nadomestila sabotirala.

Sedaj pa prihaja Zveza industrijcev z zahtevo, naj se zakon in mednarodne obveze prelomijo, še predno se izvajajo. Naša država pa, da naj postopa s svojimi delavci tako, kakor najbolj zaostale države ne postopajo.

A tisti, ki računajo, da ni med nami še tisočev in tisočev, ki se bodo nakanam kapitalizma s tako odločnostjo uprli, da bodo te nakane v kali zadušene, — so napačno računali.

Poljudno znanstveni delavski tečaj UDR v Ljubljani. V sredo, 31. oktobra se je vršilo o tem tečaju prvo redno predavanje. Predaval je prof. Melik in podal skoro polnoštevilno zbranim poslušalcem zanimiv in podučen zemljepisni pregled Jugoslavije. Prihodnje predavanje se vrši v četrtek, 8. t. m.: Gospodarski pregled Jugoslavije.

Poučni tečaj za naraščaj UDR v Ljubljani. Tudi za svoj naraščaj namerava upravni odbor UDR otvoriti poseben tečaj, ki naj izpolni izobrazbo naših mladih vajencev, ki hrepene po izobrazbi. Želeli bi bilo, da bi se tudi v drugih večjih krajih posvetila večja pažnja izobrazbi delavstva in delavskega naraščaja.

CELJSKO OKROŽJE

Socialistični teden v Celju. V torek dne 13. novembra seja krajevnega odbora SSJ v Celju v društveni pisarni. Vsled važnosti dnevnega reda udeležba dolžnost.

Diskusijski večer. V četrtek, dne 15. novembra diskusijski večer v gostilni Jugoslovani v Gaberjih s pričetkom točno ob 20. uri. Sodrugi prihajajte k socialističnim predavanjem, kajti krvavo potrebujete socialistične znanosti, posebno v današnji reakcionarni dobi.

Diskusijski večer v štorah. V soboto, dne 17. novembra diskusijski večer v štorah v gostilni Krevl s pričetkom točno ob 19. uri. Vsled važnega predavanja pridite vsi, ki si želite globljega spoznavanja socializma.

V nedeljo dne 18. novembra člansko zborovanje krajevnih organizacij Socialistične stranke Jugoslavije v Celju v gostilni »Jugoslovani« v Gaberjih s pričetkom ob 9. uri dopoldne. Vsled važnosti dnevnega reda in priprav različnih akcij za ojačanje naše stranke, je dolžnost vsakega člana, da se zborovanja zanesljivo udeleži. Prinesite članske izkaznice s seboj.

Zahvala. Odbor krajevnih organizacij SSJ v Celju izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo delavskemu pevske-mu društvu »Naprej«, za krasen nastop

s v srce segajočimi pesmami, katere je na vseh mrtvih dan zapelo na okoliškem in bolniškem pokopališču. Marsikateremu posetniku pokopališča se je otrnila solza, vsled globoke ginjenosti. Pozdravljamo vas, proletarski sinovi, ki ste se spomnili svojih dragih sodrugov, kateri spe neprebudno spanje v hladni zemlji, za katerimi še plaka mnogo src, katere še išče mnogo žalujočih, ki svojih dragih ne bodo videli nikdar več.

Naznanilo. Naznanja se vsem našim sodrugom, da dobe vsakovrstna pojasnila na željo v Gosposki ulici št. 3, vsak dan izven nedelj in praznikov od 9. do 11. ure dopoldne. Opozarjamo pa že vse vnaprej, da kdor je v kakšni sili koli bodi zadregi, da pride takoj, ne pa takrat, ko je že prepozno, kakor se posebno godi v zadnjih časih.

Klerikalno delo in vzgoja. Kdo še ni slišal, da so klerikalci ob volitvah naglašali, da so tudi za republiko. Kdor tega ne verjame, naj se prepriča v orlovskem koledarčku za leto 1924 v katerem se zahteva od vseh članov Orla, da morajo vsaj prvo kitico »Bože pravde« znati na pamet. Ali niso to ravno isti klerikalci, ki so pod staro Avstrijo zahtevali od vsacega šoloobveznega otroka, da mora znati na pamet »Bož ohrani« itd. Kako dolgo boste še imeli ljudstvo za norca? Tako dolgo še? Dokler ljudstvo ne bo spregledalo vaše dvojne igre. Če beremo klerikalno časopisje in zasledujemo njih delo, takrat se človeku zdi, da so kdove kakšni revolucionarji. Če pa si ogledamo malce bližje klerikalno vzgojevalno delo, takrat zagleda vsak, ki ima zdrav razum in nekaj soli v glavi, da niste dvojno masko, eno republikansko in eno monarhistično. Z enim očesom koke tirate s človečanskim Radičevim republikanizmom ter zagovarjate njih abstinenco politiko, da reakcionarni radikalni politiki z lahkoto nalagajo našemu ljudstvu razne kuluhe in visoke davke. Na drugi strani pa se kregate z ultra patrioti za prvenstvo na dvoru. Zdi se nam, kakor tisti, ki dela tatu zid, da ga ne zasačijo pri tatvini.

Celjski hotelirji. Mnogokrat sem tako srečen, posetiti lepo in čedno mestec ob Savinji v katerem, kakor sem slišal v časopisju, se bo vršila hotelirska šola, ki se bo baje že pričela te dni. Jaz nisem ravno razvajen in vsled tega tudi ne prenočujem samo v enem hotelu. Mnogokrat se torej moje prenočišče zmenjava tako, da lahko smelo trdim, da sem že prenočil v vseh hotelih in restavracijah, kjer so prenočišča na razpolago. Vsakokrat pa se bojim posetiti kakšno kavarno in priti malo bolj pozno na stanovanje, ker se mi je že pripetilo, da bi moral ostati na cesti, če ne bi imel slučajno prijatelja, ki ga navsezadnje lahko zbudim. Prvikrat se mi je pripetilo pri Pošti (Rebenscheegg), ko pridem, pozvonim, poslušam, zvonec ne zvoní. Poslušim se najprimitivnejših sredstev, začel sem ropotati po vratih. — Vse zastoj! Nisem hotel biti brezobziren napram drugim, ki že spijo, šel sem buditi prijatelja. Drugič pa bodi bolj previden, mi svetuje prijatelj in idi prej spat. Dobro! Vzel sem sobo pri gospodu Zumerju, ter sem šel že ob 22. uri v posteljo. Ob 1. uri me zbudi velikanski ropot, ki ga je eden mojih sotrpinov izvajal po vratih. Aha! sem si mislil, — tudi tukaj nimajo zvonca. Ta gost pa ni bil toliko obziren kakor jaz, ropotal je po vratih tako dolgo, da so se odprla vsa okna cele Gosposke ulice, samo hotelirjevo ne. Torej 5. t. m. sem šel v hotel »Balkan«. Znano mi je bilo, da je tukaj odprto včasih do 1. ure ponoči, ker je restavracija in kavarna obenem in gospod hotelir uživa očividno nemalo več protekcije od strani merodajnih oblasti. Tukaj se človek že lahko malo bolj zamudi. Šel sem torej navedeni dan ob pol 1. uri spat. Ravno lepo zaspim in zaslanjam, bilo je menda okoli 3. ure zjutraj ko se zbudim, skočim iz postelje. Kaj pa je zonet tukaj? Takšen ropot je bil, da so se vse šipe tresle. Vsi hotelirji so enaki sem si mislil, ter mi pade v glavo a... zaradi tega pride ravno v Celje hotelirska šola!

Velenje. V nedeljo, dne 28. oktobra je sklicala Bernotova sekta v Velenju shod, na katerega je baje tamošnja sekta povabila Leskoška iz Celja, ki pa se iz neznanih vzrokov shoda ni udeležil. Čudno je le to, kako je mogel zvedeti za ta shod sodrug Čebular, ker so baje tako tajno agitirali za shod, da niti sami med sabo niso vsi vedeli, tako, da je komaj

nekaj članov odbora imenovane sekte prišlo na zborovanje. Ali vkljub temu se je vršilo zborovanje, na katerem je poročal seveda nezaželeni Korunovec ali Korunovec, no pa vsaj je že to vse eno, ki jim je trdo povedal, da to delo ni socialistično, ki ga uganjajo temveč separatistično, katero pa ne prinese proletarijatu nobenih koristi, ampak vedno več gorja, ker kapitalizem izrablja vse take pojave, ki so se dogajali v zadnjih časih v naših vrstah. Pa ne bo dolgo, kajti proletarijat uvideva, da je združena moč — moč ideje in resnice hujša, kot vse orožje sveta, se te že zaveda in se je tudi že marsikateri posameznik, ponekod celo cele organizacije, poprijele tega orožja, ki je strah ne le kapitalističnim trustom, ampak tudi vseh sekt in razdiračev. V Velenju n. pr. jim samo še tiskarniške delnice delajo preglavice. Blaznikova je seveda odjadrala iz naše lasti, pa ne sedaj ampak še popreje, ko smo še bili skupaj, ko še tudi z Mariborom nismo bili v razkolu, sicer sedaj tudi nismo več, še takrat, ko smo imeli še eno skupno pokrajinsko tajništvo, katero je ravnotako vedelo za usodo Blaznikove tiskarne, kakor danes mi, toda na odgovornost kličemo danes le nas, kakor, da bi njih takrat niti na svetu ne bilo. Res je čudno in ker za zavijanje in blatenje je vse dobro ljudem, ki se bolj ali resnejših sredstev boje. Zelo pa so radovedni, kako je z Ljudsko tiskarno v Mariboru, kakor, da bi se tam res le bankovci tiskali, ne pa »Socialist«, kdo je že tam zaslužil največ milijonov, ali čegava je že pravzaprav. Nerodno je le res, da smo se je tako hitro polastili, da nismo počakali tako dolgo, da bi se popreje skregali, potem pa razbili in tretji, ki bi od strani gledal, pa bi se smejal, ker bi jo brez truda in brez naporov dobil v svoje roke, kjer bi nikdar več delavske organizacije ne imele ničesar za odločevati. Pa prav nič! Sedaj, ko je v rokah res delavskih organizacij, je boj brezpredmeten, ker vsak lahko postane solastnik te tiskarne, ki je tako nesrečna (seveda po metodi nekkih posameznikov??) kateri le hoče, kupiti delnice, kar je bilo celo razpisano v predzadnji številki »Socialista« in če bi tisti, ki se danes v to tiskarno tako zagajajo bili količkaj marljivi, bi lahko toliko delnic kupili, da bi lahko vsi z večino odločevali v tej tiskarni. Toda res prava resnica-resnica, da delo se z dejanji pokaže in tako se je tudi tukaj. Pravijo, da kdor ne dela, naj ne je. Pa še je čas, delnice so še na razpolago, potrudite se, mogoče pa le dosežete večino, seveda je potreba k temu resnega dela in požrtvovanja. Ampak vidi se, da tisti, ki bluvajo ves srd in jezo v to tiskarno, iščejo le prazne izgovore, ker jim resnica smrdi. Ojoj, kaj bo, ko več izgovorov ne bo? Takrat bo tudi sektarstva konec. Pika

MARIBORSKO OKROŽJE

Klerikalci obrekujejo. V »Straži«, glasilu prečastite rimsko-katoliške duhovščine, vodilnem organu štajerskega klerikalizma, so v zadnjih številkah napadli nepoznani lopovi s. Bahuna, češ, da je denunciral Žorja, ki je bil vsled po licij, ovadbe obsojen na 6 mesecev zapora. S. Bahun je pri glavni razpravi, kar je moral tudi Žorgov zagovornik v svojem govoru konstatirati, izpovedal za Žorgo kar najugodnejše. Ali klerikalna cunj, ki ima za urednika poslanca Pušenjaka, t. j. da s. Bahun ne more nikogar tožiti, obrekuje. Razume se samo ob sebi, da »Straža«, ki ji dopisujejo klerikalni in komunistično-klerikalni nepoštenjaki, drugače pisati ne more. S. Bahun je klerikalcem zelo v želodcu, ker je končno pritril znan afero 40 prašičev na državno pravdnštvo. Klerikalni voditelji se hočejo maščevati nad s. Bahunom. Nobeden pa nima toliko korajže, da bi se pod svoje laži podpisal. To je posebno poglavje katoliške morale, ki jo širi rimsko-katoliški klerikalizem, t. j. krščanski duhovniki.

Izkoriščanje delavstva. Kapitalist Durjava v Mariboru izkorišča svoje uslužbenke, ki si morajo zaslužiti krvavo svoj kruh. On izplačuje vsaki uslužbenki po 42 kron na dan, zato mu pa mora napraviti 6—7 srajc. Ali zasluži Durjava sam tudi samo 6 kron pri vsaki srajci? Te uslužbenke morajo delati od 7. ure zjutraj do ene opoldne in od pol dveh do petih zvečer. Ali je to 8 urno delo? Opoldne ima vsaka samo pol ure počitka — tedaj samo toliko, da se oddahne. Nekatere lete v kako gostilno, da zavžijejo

prazno juho, za katero morajo plačati tudi 6 kron. — Te delavke, ki jih kapitalizem izkorišča do kosti, bodo morale iskati pota v organizacijo.

Stanovanjski urad mestnega magistrata nam sporoča: Ker se v listih ponovno ponujajo na »odkup«, oziroma odstop družinska stanovanja, se stranke opozarjajo na predpise člena 4, stanovanjskega zakona odnosno člena 14 stanovanjskega pravilnika, po katerih edino stanovanjsko oblastvo dovoljuje izpraznenje stanovanja, ter se osebe, katera se je brez dovoljenja stanovanjskega oblastva vselila v izpraznjeno stanovanje, mora iz istega izseliti. Ti predpisi veljajo tudi za hišne posestnike, kateri se poleg tega tudi kaznujejo. — V smislu predpisa člena 19 stanovanjskega pravilnika ima izselitev najemnikova na kakršni koli način za posledico tudi izselitev podnajemnika, ter nima v slučaju, ako tozadevno stanovanje vsled izpraznitve po najemniku pride do dodelitve, podnajemnik vsled tega, ker se nahaja v onem stanovanju kot podnajemnik še nikakšno prvenstveno pravico do tozadevnega stanovanja. — Sporazumna zamenjava stanovanj je veljavna samo tedaj, ako se obe stranki dejansko preselite, sicer bi se moralo postopati v smislu predpisov člena 14 stanovanjskega pravilnika glede dodeljevanja stanovanj. V slučaju, da bi pa šlo za kako goljufijo, bi se zadeva eventualno javila tudi državnemu pravdnštvu v svrhu postopanja. Na vse to se stranke opozarjajo, da se iz ognje nepotrebnim ter tudi neiztrljivim izdatkom, eventualni deložaciji in drugim neprilikam.

Članski sestanek kraj. org. SSJ mariborske se vrši vsako sredo, točno ob 8. uri v »Ljudskem domu«. — Udeležba dolžnost.

Seja krajevnega odbora SSJ na Pobrežju bo 11. novembra ob pol 10. uri v gostilni Pukl. Zaupniki in podlagajniki se naj seje udeležijo.

Seja Krajev. Medstrokov. Odbora v Mariboru bo v torek, dne 13. t. m. ob pol 20. uri. Vsi člani naj se seje zanesljivo in točno udeležijo.

Strokov. tajništvo.

DIZ »Svoboda« Maribor priredi družinski večer v nedeljo, dne 11. t. m. v »Ljudskem domu«. Svirali bodo tamburaši »Svobode« pod vodstvom s. Premušaka. — Licitalo bo po pečeno gosko. Vsi prijatelji so vabljeni.

Udruženje vojnih invalidov podr. Maribor. Vsled sklepa odborove seje z dne 27. oktobra 1923 in v smislu pravil člen 32, sklicuje nadzorstvo Udruženja vojnih invalidov, podružnica Maribor, izvanredni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo dne 11. novembra 1923 ob 9. uri dopoldne v prostorih restavracije »Kosovo« na Grajskem trgu. Vsak član mora prinesiti s seboj člansko legitimacijo, invalidi tudi izvid nadpregleda. Kdor ni član, nima pristopa.

PTUJSKA KRONIKA

Neopravičena krvava rihta. Predzadnja »Orjuna« se je obregnila ob našega nadzornika gospoda Fleré-ta, češ, da je bil med vojno avstrijski patriot in da je spisal knjigo »Slava Avstrije«. Zato mu je »Orjuna« enostavno prepovedala zasedeti mesto referenta pri ministrstvu prosvete, kjer je bil pred kratkim imenovan. V zadnji številki »Orjuna« »lojalno« preključuje krvavo rihto, češ, da je prišla neopaženo v list. Turčin bi rekel: »Ne boj se brate, saj te ne mislim ubiti, četudi ti nož porivam pod rebra«. Nam se namreč zdi, da ima gospod Fleré od strani kakega prijatelja konkurenta, ki mu je zelo žal, da pride gospod nadzornik v Beograd, zato je potegnil iz stare šare »Avstrijsko slavo« ter mu jo vrge v obraz. Mi sicer nečemo braniti g. Fleré-ta pred takimi neumnostmi pred bacivanji in se nam zdi tudi nepotrebno, ker vemo prav dobro, da je gospod Fleré lagal, ko je pisal »Avstrijsko Slavo«, lagal zato, ker je moral pisati, ker se mu je diktiralo, kakor so morali vsi učitelji gnjaviti otroke v šoli z »milim« cesarjem, »dobrosrčnim očetom« Francem Jožefom in drugimi takimi kosmatimi lažmi. Zato je tudi nam prav, da se je našel drugi, poštenjši človek, ki je objavil v »Orjuni« to pojasnilo ter povedal o stvar resnico. Mi dodamo še to, da poznamo g. Fleré-ta kot dobrega pedagoga in strokovnjaka v šolskih zadevah, ki je poleg tega, da ima v šolskem vprašanju moderne in napredne principe, v nacionalnem oziru gotovo čistejši od marsikaterega

drugega, ki ima narodnost noč in dan na jeziku.

Politični odbor krajevnih organizacij SSJ se je konstituiral sledeče: Predsednik Segula, podpredsednik Santl, tajnik Komavli, blagajnik Kralj, kontrola: vodovnik in Lazar, Odbornika: Staudinger in Podbreznik. Člani politične organizacije naj obračunavajo prispevke pri blagajniku sodruhu Kralju in Miklošičevi ulici. Priporočamo vsem, da plačujejo članarino po možnosti mesečno naprej, da bo obračunavanje pokrajinskemu tajništvu lažje. Obenem naj se vsak sodrug naroči na »Socialista«, kar naj vsak smatra za dolžnost.

Občji zbor podružnice »Svobode«, ki se je vršil predzad. nedeljo, je pokazal, da je v Ptuj vendar še nekaj sodrugov, ki jim ni vseeno, imamo, ali ne kulturno organizacijo. Debata, ki se je vršila o bodočem delovanju ntujске »Svobode«, je bila na višku in v vsakem oziru zanimiva. Upamo, da se bo novemu odboru posrečilo oživeti podružnico, vsi sodrugi pa naj vedo, da ni samo odbor dolžan delati, pač pa da mora vsak član in sodrug pri agitaciji in povsod, kjer je potreba, po svojih močeh pomagati, da bomo imeli tudi v Ptuj močno kulturno organizacijo. Zato vsi na delo!

Zopet eden. V »Petoviji« so zopet vili ptička, ki je imel posebno veselje »zobati« usnje, ne da bi ga plačal. To je neke posebne vrste ptič, ki bi se mu tudi lahko reklo — kozel — vrtnar. Ta gosnod je bivši občinski gerent na Bregu pri Ptuj, stražmojster v pokoju in do petka 26. oktobra »Aufseher« v tovarni »retovia« neki P... Na domu so mu našli lep množico usnja in že gotovih izdelkov, ki so jih z avtomobilom peljali zopet v tovarno. Ta ptiček je bil zelo »dienstlich«, ker je prav rad ovajal druge zaposlenosti, posebno delavce, da kra-dejo. Po aretaciji P. so nastale razne govorice, češ, da ima omenjeni sokrivce. Kaj je na tem resnice, ne vemo. Znano nam je le to, da je bil P. prvotno izpuščen potem pa zopet aretiran. Kakor čujemo, bo preiskava dognala zanimive stvari, ki so v zvezi s tavino.

MEŽISKO OKROZJE.

Državne oblasti napram »Svobodi«. V Guštanju je bil v nedeljo, 3. t. m. aretiran s. Kuhar, predsednik tamošnje podružnice »Svobode«. Orožništvo je zaplenilo tudi članski seznam in druge knjige »Svobode«. Aretirana sta bila tudi ss. Gradišnik in Dtinger. — Guštanjska »Svoboda« se je pričela lepo razvijati, zlasti njen telovadni odsek je narastel na lepo število članov. Guštanjski nacionalisti, ki so hoteli spraviti zlasti ves naraščaj k »Sokolu«, so bili vsled tega strašno razburjeni. Iz teh krogov so priomale v »Tabor«, glasilo demokratske stranke v Mariboru, razne notice denuncijantske vsebine. Kmalu nato je pričelo tudi guštanjsko orožništvo s preiskavo pri »Svobodi«; ne ve se ali je morda to bilo od zgoraj ukazano. Skušalo se je trditi, da se je odkrilo protidržavno agitacijo. Slovenski nacionalisti so trdili, da so »nemškutarji« snovali neko akcijo. Pri tem so imeli »Svobodo« v mislih. Ne gre jim namreč v njihove butice, da deluje v »Svobodi« slovensko in nemško delavstvo za ene in iste cilje. Če tega danes še ne morejo zapopasti, bodo — upajmo, vsaj to vedeli v najkrajšem času. Vse persekucije proti »Svobodi« in slovenskim ter nemškim sodrugom bodo le še bolj vspodbudile delavstvo, da se bo oprijelo svojih kulturnih organizacij. Delavske telovadne enote v Guštanju bodo združile v sebi vse zavedno delavstvo, da potem kljub denunciacijam za »Sokole« ne bo nič preostalo, lahko verjamete. Potek dosedanje preiskave, kakor izvemo, ni obtežen za s. Kuharja. Najbrže bo cela zadeva v kratkem pojasnjena in s. Kuhar izpuščen.

Popravek. V odprto pismo s. Doberška g. Bernotu je tiskarski škrat po praznikih napravil več manjših napak, med drugim eno večjo napako, ki jo je »Vorwärts« prinesel v nem-

škem jeziku. Tako se mora brati stavek: »Čimbolj pa napada »Naprej« in »Vorwärts«, tembolje za nas,« in ne kakor hoče tiskarski škrat »Čimbolj ga napa-

da »Naprej« itd. Sicer so naši čitalci itak iz vsebine pisma mogli posneti, kako je bilo mišljeno. — Uredništvo.

Strokovni pregled.

Posledica rudarske stavke. Preteklo nedeljo je sklicala »neodvisna« zveza rudarjev v Trbovlje shod, katerega se je udeležilo precejšnje število rudarjev. Razni govorniki so v svojih govorih raziskovali vzroke polomu rudarske stavke. Poleg nekaterih pravih vzrokov so pa navedli tudi take, ki absolutno ne drže. Tako je trdil prvi govornik Mile Klopčič, da je polomu kriva tudi naša »Unija rudarjev«, ker v stavkovnem odboru ni hotela sodelovati, temveč je le izjavila, da bo stavko podpirala.

Sodrug Svetek, ki je bil v Trbovljah slučajno navzoč, se je priglasi k besedi, da take netočne trditve ovrže. V svojem govoru, katerega so poslušalci pazno in mirno poslušali je izjavil:

Položaj v trboveljskih revirjih je tak, da sedaj ni ugoden čas, za medsebojne prepire, temveč je tak, da bi morali vsi poštene ljudje premisljati, kaj naj storimo, da preprečimo nadaljni pohod reakcije.

Premisliti bi bilo treba, kako naj bi vsaj obe razredni organizaciji skupno na stonili vsaj sedaj, ko grozi nevarnost, da bodo rudarji še ono zgubili, kar so dosedaj imeli.

Če hočemo doseči ta skupni nastop, mora pa vsako medsebojno blatenje prenehati. Na tak način ne bo nikoli enotne ga nastopa.

Vi pravite, ta ali oni član Unije je bil stavkokaz, in ta greh mečete na celo organizacijo. Jaz ne vem, koliko je na Vaših trditvah resnice, vendar povdarjam, da je vodstvo Unije, kakor tudi strokovna komisija s svojim listom »Delavcem« stavko z vsemi močmi podpirala. Tudi, če je resnična Vaša trditev, da je

bil ta ali oni član Unije stavkokaz, ali organizacije se ne sme soditi po tem, kaj dela kak posamezni član, temveč po tem kaj je sklenil njen odgovorni odbor.

Če bomo hoteli skupno nastopati, se bomo morali najprvo naučiti drug drugega spoštovati. In kakor jaz verujem, da je ogromna večina večega članstva v Vaši organizaciji iz prepričanja, tako se morate tudi Vi zavedati, da je pri nas tudi tako.

Tu ne gre zato, kdo je izmed nas bolj pošten, kajti kakor so pri Vas dobri in slabi ljudje, tako tudi pri nas niso vsi angelji in ne vsi hudiči. Nas razdvajate le dve ideji in kakor imate Vi pravico misliti da je Vaša prava, tako imamo tudi mi pravico delati za svojo idejo. Kdo izmed nas ima prav, to bo pa pokazala obdočnost, kajti jasno je, da bo zmagala tista ideja, ki je pravilna, pa če mi vsi skupaj to hočemo ali nečemo.

Zato med nami ni treba ljubosumnosti, kdo bo pridobil več članov. Če je vaša ideja pravilna, bo zmagala in mi bomo morali priti k Vam, če je naša prava, boste pa prišli Vi k nam.

Se enkrat Vam priporočam, da premislite o skupnem nastopu in delovanju, kajti mi si moramo biti na jasnem, da vse kar rudarji danes še imajo, so si pridobili takrat, ko so bili še enotni in če bodo hoteli to braniti, bodo morali biti zopet enotni.

S. Svetek je dalje obravnaval o novem rudarskem zakonu, o 8-urnem delavniku, o bolniškem zavarovanju in na koncu pozval vse rudarje, naj store vse, da se vse to ne poslabša.

Na shodu smo opazili precejšnjo treznost in tudi govorniki, zlasti domači zaupniki, so podali prav stvarne referate.

Kulturni pregled.

Akademija »Svobode« v Trbovljah. V nedeljo 4. t. m. je priredila trboveljska »Svoboda« telovadno akademijo, ki je zelo lepo uspela. V okusno okrašeni dvorani Delavskega Doma, so se zbrali telovadci, telovadkinje in naraščaj iz premoškopnih revirjev in iz Ljubljane in Studencev pri Mariboru.

Proste vaje so proti pričakovanju dobro uspela. Le pri rajanlih vajah ljubljanskih članic in pri vajah z obroči, ki so jih izvajale članice iz Studencev, smo opazili pri raznih kretnjah precejšnjo negotovost, kar je znak prekratke trenaže. Trboveljska jednota je izvršila svoje vaje precizno in je zlasti obrtni naraščaj zaslužil burno pohvalo občinstva. Dečji naraščaj iz Ljubljane je svojo nalogo isto tako izvrstno rešil, le pri obrtnem naraščaju smo opazili pri eni (5.) vaji, da jo bo treba še ponavljati. Orodna telovadba je bila izvrstna. Člani in članice iz Studencev so dokazali, da so še vedno med najboljšimi telovadci »Svobode«. Pri telovadbi trboveljskih članov nam je pa silno imponiral red, strumnost in disciplina vsakega posameznika.

Trboveljska »Svoboda« si je pa s to lepo uspešno akademijo, priborila pozornost in ugled. Če bo še nadalje gojila ta-

ko sistematično vzgojo, se bo gotovo povzpela med največjo in najboljšo ednoto »Svobode«. To ji bo tem lažje, ker so Trbovlje velik industrijski center in povrh imajo pa na razpolago telovadnico, kakršne ne more noben drug delavski kraj cele Jugoslavije.

Akademija pa ni imela svoj pomen le za Trbovlje, temveč je pokazala tudi ostalim enotam, da se tudi v zimskem času lahko prirejajo javni nastopi.

Pri takih akademijah sicer ne morejo nastopati telovadci v masah, zato naj služijo te akademije temu, da bodo na njih nastopali samo najboljši telovadci. Te akademije lahko služijo temu namenu da naše telovadne jednote ne bodo rastle le po številu, temveč, da bodo rastle tudi po tehničnem znanju.

Vaje za akademije naj bodo tako izbrane, da se bodo izvajale najtežje, k njim naj se pa pripusti le one telovadke in telovadkinje, ki bodo brezpogojno kos svojji nalogi. Naša telovadba bo na ta način obogatela za celo vrsto tehnično izvrstno šolanih telovadcev, ki bodo dali društvu zanesljiv vadiateljski kader. Na ta način bo »Svoboda« napredovala tudi na globočino in ne samo na širino. — F. S.

POLEMIKA.

Laž.

Bernot piše v zadnji številki »Napreja«, da sem bivšega urednika Podbevskega jaz nastavljal. Malo pozneje trdi zopet, da ga je nastavljal s. Mlinar na moje priporočilo. Oboje je iz trte izvita zavestna laž. Jaz nisem pri upravi »Napreja« nikdar nikogar ne nastavljal, ne priporočal, ker nisem imel tam nič opraviti. — Uratnik.

Dostojnost.

»Naprej« se laže dvakrat že v naslovu. Prvič trdi, da izhaja vsak dan. Vsi čitatelji, tudi tisti, ki najmanj mislijo, morajo otipati vsaj to laž. Drugič trdi, da

Razno.

Delegat, ki noče biti verificiran. Na 5. Mednarodni konferenci dela se je dogodil sledeči zanimiv slučaj:

Po štatutu Mednarodnega urada dela morajo imenovati vlade delavske delegate v sporazumu z delavskimi organizacijami.

Japonska vlada pa je delegata kar sama imenovala. Zato se je razvila na konferenci huda borba, ali naj se ta delegat verificira ali ne. Delegat sam ni hotel biti verificiran in je, ko so ga z glasovi vlad in podjetnikov po sili verificirali, odstopil.

UTRINKI.

Delavsko vprašanje se ne sme rešiti z milostjo, temveč le s pravico.

Tudi egoizem se lahko spravi v službo splošnosti in socializem ima splošno nalogo, da izvrši to. Ubiti se egoizem ne more, ker je prirojen; ali z dobro organizacijo se lahko odstrani njegova škodljivost.

Lastnik in izdajatelj Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo. — Odgovorni urednik Jože Golmajer. — Tiska: Ljudska tiskarna v Mariboru.

Vsebina Delavskega koledarja 1924,

ki ga bo izdala Strokovna komisija, bo zelo zbrana in popolna. Pred vsem bodo v koledarju važne razprave o bolniškem in nezgodnem zavarovanju. Dalje bo priobčena tudi razprava o zakonu 1154 b. Te razprave so za delavstvo silne važnosti, ker se marsikomu godi krivica le zato, ker ne zna zastopati svojih pravic. Dalje bodo v koledarju prepotrebna navodila delavskim zaupnikom in dopisnikom. Na kratko bo tudi opisano delovanje Medstrokovnih odborov. S poljudno besedo je opisano tudi delovanje raznih delavskih organizacij, zlasti še strokovnih. Priobčeni bodo tudi važni naslovi raznih uradov, mednarodnih tajništva in naslovi važnejšega časopisja. V koledarju bodo kratki izvlečki iz novega vojaškega zakona. Posebno pa opozarjamo na razne važne tabele v sestavi hrane itd. Med drugimi tabelami bodo zlasti važne tabele o rezanju vijakov, ki bodo zlasti dobro služile strugarjem in ključavničarjem. Te tabele so zelo popolne in razumljive in bodo gotovo dobro služile. Dalje bo v koledarju še več razprav poučne in znanstvene vsebine, tako da bo letošnji koledar res vsestransko zanimiv. Opozarjamo vse članstvo naših organizacij naj koledarje pri svojih zaupnikih že sedaj naroča, ker se zna zgoditi, da bo koledarjev zmanjkalo. Zaupniki naj pa sporoče število, koliko koledarjev bodo prodali najkasneje do 15. novembra na naslov Strokovne komisije v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II. — Koledar bo izšel sredi mesca novembra. Koledar bo vezan v polplatno in bo zelo trpežen. Tudi cena bo zelo zmerna.

Perilo, klobuke, čepice, čevlje, gamaše, ter razno mod-terijsko blago, kupite najceneje pri **Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.**

Enkrat

za vselej se Vam priporoča samo vele-trgovina **R. Stermeckl, Cella,** ako hočete res do-bro in poceni kupiti

ČEVLJE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvor-niške, obleke za ženske, moške in otroke, perilo, klobuke, pletene jope, čepice in šale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vso možno robo za dame in gospode. — Trgovci engros-cene.

„ZADRUŽNA BANKA“

V LJUBLJANI, ALEKSANDROVA CESTA ŠT. 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice, obresti po dogovoru. — Vse bančne posle izvršuje najkulantnejše.

Delniški kapital 10.000.000 K. — Brzojavni naslov: Zadrubanka. — Telefon št. 367.